

УДК 657.15:336.717”364”

DOI: 10.60022/3(5)-50S

Фатенок-Ткачук АллаКандидат економічних наук, доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна**Fatenok-Thachuk Alla**PhD in Economics, Associate Professor
Lesya Ukrainka Volyn National University, Ukraine
ORCID: 0000-0001-6200-4873**Лахтюк Тетяна**здобувачка першого (бакалаврського) освітнього рівня
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна**Lakhtiuk Tetiana**Student
Lesya Ukrainka Volyn National University, Ukraine
ORCID: 0009-0008-3658-2184

ОБЛІК КУРСОВИХ РІЗНИЦЬ ЗА ВАЛЮТНИМИ ПАСИВАМИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті досліджуються особливості фінансового обліку курсових різниць за валютними пасивами підприємств в умовах воєнного стану в Україні. Розкрито класифікацію валютних пасивів на монетарні та немонетарні статті відповідно до НП(С)БО 21 та МСБО 21, визначено порядок їх визнання й оцінки на дату балансу. Проаналізовано зміни у валютному регулюванні НБУ з 2022 року та їх вплив на облікову практику підприємств. Обґрунтовано, що відсутність спеціальних методичних рекомендацій для умов збройного конфлікту створює практичні труднощі для бухгалтерів, а впровадження відповідних регуляторних змін сприятиме достовірності фінансової звітності в умовах повоєнного відновлення.

Ключові слова: фінансовий облік, валютні операції, воєнний стан, курсові різниці, валютний контроль, валютні ризики, фінансова звітність, нормативне регулювання НБУ.

ACCOUNTING FOR EXCHANGE DIFFERENCES ON FOREIGN CURRENCY LIABILITIES OF ENTERPRISES UNDER MARTIAL LAW

Abstract. The ongoing full-scale invasion of Ukraine has fundamentally transformed the economic landscape, necessitating rapid adaptations in currency regulation and financial reporting. The evolution of the National Bank of Ukraine's (NBU) policies – transitioning from a fixed exchange rate in 2022 to managed flexibility in 2024–2026 – has created significant challenges for accounting practitioners, requiring continuous adaptation of accounting policies and a high level of professional judgment in non-standard situations.

This article addresses the critical need to refine the accounting and analytical support for foreign currency transactions, focusing on the recognition and measurement of exchange rate differences under extreme volatility and regulatory constraints. The study examines the classification of foreign currency liabilities into monetary and non-monetary items in accordance with NAS 21 and IAS 21, and defines the procedures for their remeasurement at the balance sheet date and the recognition of exchange differences in profit or loss.

Special attention is paid to the regulatory framework governing foreign currency settlements under martial law, including NBU resolutions introducing restrictions on currency transfers, dividend repatriation, and settlements with non-residents. The article analyses the accounting implications of the one-time hryvnia devaluation in July 2022 and the subsequent transition to a managed flexibility regime, both of which generated substantial exchange losses for enterprises with significant foreign currency liabilities.

The study identifies key practical challenges specific to wartime conditions: the accounting treatment of frozen obligations subject to NBU-imposed moratoria, force majeure circumstances confirmed by the Ukrainian Chamber of Commerce, loss of primary documents in temporarily occupied territories, and the



classification of foreign aid as monetary or non-monetary liabilities. It is argued that the absence of dedicated methodological guidance for accounting under armed conflict conditions forces practitioners to rely solely on professional judgment, thereby increasing the risk of material misstatements in financial reporting.

The article concludes that the development of specific regulatory recommendations by the Ministry of Finance of Ukraine, combined with the gradual convergence of NAS 21 with IAS 21, is essential for enhancing the reliability of financial statements and strengthening the economic security of Ukrainian enterprises in the context of post-war recovery and European integration.

Keywords: *financial accounting, foreign currency transactions, martial law, exchange rate differences, currency control, currency risks, financial reporting, NBU regulations.*

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення в Україну стало одним із найбільших економічних потрясінь в історії країни. З лютого 2022 року українські підприємства зіткнулися з беспрецедентними змінами у валютному регулюванні, які докорінно вплинули на організацію бухгалтерського обліку валютних операцій та достовірність фінансової звітності.

Запровадження Національним банком України фіксованого офіційного курсу гривні на рівні 29,25 грн за долар США, масштабні обмеження на валютні перекази, заборона репатріації дивідендів та мораторії на погашення зовнішніх боргових зобов'язань сформували принципово нове середовище для ведення обліку валютних пасивів. Разова девальвація гривні у липні 2022 року до рівня 36,57 грн за долар спричинила одноразове визнання підприємствами значних від'ємних курсових різниць, що у багатьох випадках суттєво погіршило їх фінансові результати та платоспроможність.

Водночас чинне законодавство у сфері бухгалтерського обліку виявилось непристосованим до умов збройного конфлікту. НП(С)БО 21 та МСБО 21 не містять спеціальних норм щодо обліку заморожених валютних зобов'язань, втрати первинних документів на окупованих територіях чи кваліфікації іноземної гуманітарної допомоги. Це змушує бухгалтерів покладатися виключно на власне професійне судження в умовах підвищеної відповідальності та правової невизначеності.

Оскільки від якості облікової інформації про валютні пасиви залежить обґрунтованість управлінських рішень, інвестиційна привабливість підприємств та їх здатність залучати іноземне фінансування для відновлення діяльності, дослідження особливостей обліку курсових різниць в умовах воєнного стану є вкрай актуальним як для теорії, так і для практики бухгалтерського обліку в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження базується на огляді вітчизняної та зарубіжної наукової літератури з питань валютного регулювання та обліку валютних операцій в умовах збройного конфлікту. Зокрема, особливості валютного регулювання воєнного часу розглядали Кондратюк В. та Гарбінська-Руденко А. [1], інструменти валютного регулювання та їх практичне застосування аналізував Деркач Ю. Б. [2], обмеження щодо здійснення валютних операцій досліджували Марушевська А. Ю. та Черниш О. В. [3], специфіку обліку та складання звітності в умовах воєнного стану розглядав Kuzub M. [4], трансформацію обліку та оподаткування експортних операцій в умовах воєнного стану досліджували Панасюк В. М. та Проказюк Т. В. [5], особливості фінансового контролю та його обмеження в умовах воєнного стану аналізував Костильов І. О. [6]. Такий підхід дозволив глибше оцінити трансформацію облікової практики підприємств в умовах нестабільного валютного середовища та виявити практичні проблеми, з якими стикаються бухгалтери в період дії воєнного стану.

Метою статті є комплексний аналіз особливостей фінансового обліку курсових різниць за валютними пасивами підприємств в умовах воєнного стану. Завдання полягають у дослідженні нормативно-правового регулювання валютних розрахунків, класифікації валютних пасивів, порядку визнання та оцінки курсових різниць, а також виявленні практичних проблем обліку в умовах збройного конфлікту.

Виклад основного матеріалу. Правове підґрунтя бухгалтерського обліку валютних операцій в Україні традиційно формується на основі двох ключових стандартів – національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» (НП(С)БО 21) та його міжнародного аналога – МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів». Обидва документи визначають порядок відображення операцій в іноземній валюті, перерахунку монетарних статей балансу та визнання курсових різниць, однак із введенням воєнного стану 24 лютого 2022 року нормативне середовище зазнало суттєвих змін, які докорінно вплинули на практику застосування цих стандартів [1, 5, 7].

Першим і найбільш резонансним кроком стало рішення Національного банку України запровадити фіксований офіційний курс гривні на рівні 29,25 грн за долар США. Це рішення, закріплене постановою Правління НБУ № 18 від 24 лютого 2022 року [2], мало на меті стабілізувати валютний ринок та запобігти паніці серед населення і бізнесу. Для бухгалтерського обліку це означало, що всі операції в іноземній валюті мали відображатися за єдиним офіційним курсом незалежно від фактичних ринкових

умов. Паралельно НБУ запровадив широкий спектр обмежень на проведення валютних операцій. Зокрема, були суттєво обмежені або повністю заборонені: репатріація дивідендів нерезидентам, погашення зовнішніх боргових зобов'язань, окремі види імпорتنих розрахунків без підтвердження фактичного постачання товарів. Постанови НБУ № 18 [8], № 67 [9] та № 113 [10], а також низка наступних нормативних актів поступово формували нову архітектуру валютного регулювання, яка суттєво відрізнялася від довоєнної.

Еволюція валютного регулювання не зупинилася на перших антикризових постановах. У травні 2024 року НБУ запровадив найбільший пакет пом'якшення валютних обмежень з початку повномасштабного вторгнення — постановою № 56 від 03.05.2024 р. було скасовано обмеження на імпорт послуг та дозволено репатріацію дивідендів, нарахованих з 01.01.2024 р., в межах 1 млн євро на місяць [11]. У травні 2025 року постановою № 53 від 09.05.2025 р. НБУ запровадив стимулюючу валютну лібералізацію – підприємства отримали право здійснювати окремі раніше заборонені операції в межах інвестиційного ліміту, що дорівнює сумі іноземної валюти, залученої до статутного капіталу від нерезидентів з 12 травня 2025 року [12]. Зокрема, у липні 2024 року НБУ продовжив граничні строки розрахунків за експортними операціями окремих видів сільськогосподарської продукції з 90 до 120 днів, що було зумовлено логістичними труднощами та необхідністю освоєння нових ринків збуту. Для бухгалтерського обліку це означало нові строки контролю за валютною дебіторською та кредиторською заборгованістю і відповідно нові моменти виникнення курсових різниць. Кожна така зміна регуляторного середовища потребувала оперативного перегляду облікової політики підприємств та внутрішніх процедур контролю за валютними операціями [5].

Важливою подією стало поступове коригування фіксованого курсу. У липні 2022 року НБУ здійснив разову девальвацію гривні – курс було встановлено на рівні 36,57 грн за долар, що стало першим суттєвим коригуванням з моменту запровадження воєнного стану. Це рішення було зумовлено необхідністю наближення офіційного курсу до реальних ринкових умов та зменшення тиску на міжнародні резерви країни. З жовтня 2023 року регулятор перейшов до режиму керованої гнучкості, що дозволило курсу поступово наближатися до ринкових значень та відновити більш природне курсоутворення. Кожна така зміна породжувала нові облікові питання щодо перерахунку залишків за валютними статтями балансу та визнання відповідних курсових різниць, що вимагало від бухгалтерів оперативного реагування та внесення відповідних коректив до облікових реєстрів [14, 15].

На рівні бухгалтерського законодавства Міністерство фінансів України також вносило роз'яснення щодо застосування НП(С)БО 21 в нових умовах [16]. Зокрема, підтверджувалося, що підприємства мають використовувати офіційний курс НБУ на дату здійснення операції та на дату балансу, навіть якщо цей курс суттєво відрізняється від того, за яким фактично здійснювалася операція на міжбанківському ринку. Така вимога є принциповою, адже вона унеможлиблює застосування будь-яких альтернативних курсів: комерційних, готівкових чи міжбанківських – для цілей офіційної фінансової звітності. Це положення набуло особливої практичної ваги в умовах значного розриву між офіційним і ринковим курсами у 2022–2023 роках, коли різниця між ними в окремі періоди сягала кількох гривень за долар [17].

Таким чином, нормативно-правове середовище обліку валютних операцій в умовах воєнного стану характеризується підвищеною динамічністю, частими змінами регуляторних вимог та необхідністю постійного моніторингу актуальних постанов НБУ і роз'яснень Мінфіну. Це створює додаткове навантаження на бухгалтерські служби підприємств та вимагає гнучкості в організації облікового процесу [18].

Як вже зазначалося, обліково-аналітичного забезпечення валютних операцій в умовах воєнного стану поєднує в собі жорсткий державний контроль та необхідність адаптації бухгалтерського обліку до постійних змін у законодавстві. Ми систематизували методичні рекомендації щодо валютного контролю міжнародних операцій, що застосовуються в облікових процесах (див. табл. 1).

Таблиця 1

Ключові параметри валютного контролю та їх облікові наслідки в умовах воєнного стану

Категорія	Ключові параметри та строки	Наслідки та практичні рекомендації
Граничні строки розрахунків	<ul style="list-style-type: none"> • 180 днів: загальний строк. • 120 днів: агропродукція. • 90 днів: критичний імпорт. 	Перевищення строків веде до нарахування пені. Потрібен щоденний моніторинг дат митних декларацій та банківських виписок.
Штрафні санкції	0,3% за кожен день прострочення від суми заборгованості.	Максимальний розмір штрафу – 100% вартості операції. Нараховується до моменту поставки/оплати або отримання рішення суду/сертифіката ТПП.

Продовження таблиці 1

Репатріація та інвестиції	<ul style="list-style-type: none"> • Дивіденди: до 1 млн євро/місяць (нараховані з 01.01.2024 р.) • Інвестиції: у межах інвестиційного ліміту (сума валюти, залученої до статутного капіталу від нерезидентів з 12.05.2025 р.) 	Виплата можлива лише при володінні часткою >6 міс. та реєстрації компанії >12 міс. Важливо завчасно узгоджувати ліміти з банком.
Ризики та комплаєнс (KYC)	Посилений контроль операцій з Туреччиною, Китаєм, ОАЕ, Гонконгом.	Необхідна повна ідентифікація контрагента. Блокування можливе через статус «ризикового платника» або підозру у відмиванні коштів.
Інструменти звітності	<ul style="list-style-type: none"> • «Єдине вікно» (Митниця). • Електронний кабінет платника (ДПС). • Клієнт-банк (Валютний нагляд). 	Усі документи (контракти, акти, інвойси) повинні бути ідентичними в усіх системах для уникнення розбіжностей.

Джерело: складено авторами на основі [8, 9, 10, 11, 12, 16, 19]

Аналіз результатів впливу на показники фінансової звітності наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Вплив чинників валютного регулювання та ризиків ЗЕД на показники фінансової звітності підприємства

Категорія	Ключові параметри (2025-2026)	Вплив на фінансову звітність та облік
Валютний нагляд (180/120/90 днів)	Дотримання граничних строків розрахунків.	Ризик визнання умовних зобов'язань (штрафів) та необхідність створення резервів під судові позови.
Курсова волатильність	Режим керованої гнучкості НБУ.	Волатильність показника «Інші операційні доходи/витрати» та вплив на чистий прибуток.
Баланс (ф. №1) — монетарні пасиви	Перерахунок валютних зобов'язань за курсом НБУ на дату балансу відповідно до НП(С)БО 21.	Зміна гривневого еквівалента кредиторської заборгованості та валютних кредитів; викривлення балансових показників.
Звіт про фінансові результати (ф. №2) — курсові різниці	Режим керованої гнучкості НБУ з жовтня 2023 р.; щоквартальний перерахунок монетарних статей.	Волатильність показників «Інші операційні доходи/витрати» та «Інші фінансові доходи/витрати», суттєвий вплив на чистий прибуток.
Примітки до фінансової звітності — валютні ризики	Вимоги НП(С)БО 21 та МСБО 7 щодо розкриття інформації про валютні ризики.	Обов'язкове розкриття: суми валютних зобов'язань у розрізі валют і строків погашення; аналіз чутливості — вплив зміни курсу НБУ на 10% на фінансовий результат.
Резерви під штрафні санкції	Порушення граничних строків розрахунків (180/120/90 днів); штраф 0,3 % за кожен день прострочення, максимум — 100 % вартості операції.	Необхідність створення забезпечень (резервів) під потенційні штрафні санкції відповідно до принципу обачності; вплив на витрати звітного періоду та поточні зобов'язання у балансі.
Умовні зобов'язання — заморожені та форс-мажорні	Мораторії НБУ на погашення окремих валютних зобов'язань; сертифікати ТПП України про форс-мажор.	Розкриття у примітках умовних зобов'язань за замороженими боргами; зобов'язання залишаються монетарними статтями і підлягають перерахунку.
Валютні ризики — аналіз чутливості	Коливання офіційного курсу НБУ в режимі керованої гнучкості.	Розрахунок зміни курсу на $\pm 10\%$ → вплив на курсові різниці та чистий прибуток; розкриття у примітках про рівень валютного ризику.

Джерело: складено авторами на основі [7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 20].

У межах розбудови системи обліково-аналітичне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану особливого значення набуває регламентація дій бухгалтерської служби при настанні форс-мажорних обставин. Важливим практичним нюансом є те, що нарахування штрафних санкцій за порушення валютних строків (0,3 % за кожен день прострочення) може бути призупинене або не застосовуватися за наявності належного документального підтвердження відповідно до чинного законодавства — зокрема, сертифіката Торгово-промислової палати України або рішення суду. Включення цього алгоритму до облікової політики підприємства дозволяє забезпечити точність фінансової звітності та захист економічних інтересів перед контролюючими органами.

Для коректного відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку принципово важливим є розуміння того, які саме статті пасиву балансу є валютними та підлягають перерахунку. НП(С)БО 21

розмежовує монетарні та немонетарні статті, і саме це розмежування визначає порядок подальшого обліку (рис. 1).



Рис. 1. Науково-методична класифікація валютних пасивів підприємства для цілей формування фінансової звітності
Джерело: сформовано авторами на основі [4, 7]

В умовах воєнного стану структура валютних пасивів українських підприємств зазнала певних трансформацій. З одного боку, скорочення зовнішньоторговельної діяльності та обмеження на розрахунки з нерезидентами зменшили обсяги поточної валютної кредиторської заборгованості. З іншого боку, окремі підприємства залучили нове іноземне фінансування – у формі грантів, пільгових кредитів міжнародних організацій або гуманітарної допомоги, що також потребує коректного облікового відображення. При цьому кваліфікація таких надходжень потребує чіткого розмежування. Безповоротна гуманітарна допомога та цільове фінансування без умов повернення не є валютним пасивом і відображається у складі доходів майбутніх періодів або цільового фінансування. Грант з умовами використання визнається зобов'язанням до моменту виконання цих умов. Лише поворотна допомога та кредити від нерезидентів є монетарними пасивами і підлягають перерахунку на дату балансу відповідно до НП(С)БО 21 [7].

Курсові різниці є невід'ємним наслідком ведення діяльності в іноземній валюті та виникають унаслідок зміни валютного курсу між датою первісного визнання операції та датою її погашення або датою балансу. Відповідно до П(С)БО 21, курсова різниця визначається як різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах [21].

Щодо валютних пасивів, механізм виникнення курсових різниць є таким: підприємство отримує кредит або виникає кредиторська заборгованість в іноземній валюті за одним курсом, а на дату балансу або на дату погашення цього зобов'язання офіційний курс НБУ є іншим. Різниця між цими двома оцінками і є курсовою різницею, яка підлягає визнанню у складі доходів або витрат поточного періоду.

Первісне визнання валютного зобов'язання здійснюється за офіційним курсом НБУ на дату виникнення цього зобов'язання. Якщо підприємство отримало від нерезидента товар вартістю 10 000 доларів США, коли курс НБУ становив 36,00 грн/USD, кредиторська заборгованість відображається у сумі 360 000 гривень. Надалі ця заборгованість як монетарна стаття підлягає перерахунку.

Якщо на дату балансу офіційний курс НБУ становив 39,00 грн/USD, гривневий еквівалент зобов'язання зріс до 390 000 грн. Від'ємна курсова різниця становить 30 000 грн (390 000 – 360 000) та визнається у складі інших операційних витрат звітного періоду, що відповідно зменшує фінансовий результат підприємства (табл. 3).

Таблиця 3

Відображення курсової різниці за монетарним пасивом в системі бухгалтерського обліку

Операція	Дебет	Кредит	Сума, грн	Вплив на звітність
Отримання товару від нерезидента (курс 36,00 грн/USD)	281	632	360 000,00	Збільшення запасів і кредиторської заборгованості у балансі.
Перерахунок на дату балансу (курс 39,00 грн/USD)	945	632	30 000,00	Витрати у ф. №2; збільшення кредиторської заборгованості у балансі.
Погашення заборгованості (курс 39,00 грн/USD)	632	312	390 000,00	Зменшення кредиторської заборгованості і грошових коштів.

Джерело: сформовано авторами на основі [4, 7, 22, 23].

Варто зазначити, що курсові різниці за валютними пасивами класифікуються як операційні або неопераційні залежно від природи зобов'язання. Курсові різниці за кредиторською заборгованістю, пов'язаною з основною діяльністю підприємства, наприклад, імпортом товарів, відносяться до інших операційних доходів або витрат. Натомість курсові різниці за валютними кредитами банків чи позиками від нерезидентів, які не пов'язані з операційною діяльністю, відображаються у складі інших фінансових доходів або витрат. Це розмежування є принципово важливим для коректного формування Звіту про фінансові результати [18].

Перерахунок монетарних статей пасиву здійснюється на кожен дату балансу, тобто на кінець кожного звітного кварталу та року. Крім того, перерахунок відбувається і на дату погашення зобов'язання. Якщо на дату балансу курс НБУ змінився порівняно з тим, за яким зобов'язання було первісно відображено, виникає курсова різниця.

Важливим є питання про те, як кваліфікувати курсову різницю – як дохід чи як витрату. Якщо курс іноземної валюти зростає відносно гривні, валютні зобов'язання підприємства у гривневому еквіваленті збільшуються, то виникають витрати у вигляді від'ємної курсової різниці. Якщо ж курс знижується, зобов'язання у гривневому вираженні зменшуються – підприємство визнає дохід у вигляді додатної курсової різниці. Таким чином, для пасивів зростання курсу валюти є несприятливим і генерує збитки, а зниження – навпаки [1, 5].

Динаміка валютного регулювання у 2022–2026 рр. пройшла шлях від стагнації обліку курсових різниць за фіксованого курсу (29,25 грн/USD) до їх екстремального визнання після девальвації у липні 2022 р. (36,57 грн/USD). Це спричинило різке зростання гривневого еквівалента валютних пасивів без реального руху коштів, що призвело до масштабних збитків підприємств-імпортерів та позичальників [17]. Наступне впровадження режиму керованої гнучкості з жовтня 2023 р. трансформувало облікову практику, вимагаючи регулярного щоквартального перерахунку залишків за монетарними статтями та суттєво підвищивши трудомісткість контрольних процедур порівняно з періодом стабільного фіксингу.

Проведений аналіз свідчить, що якщо у 2022–2023 рр. ключовою проблемою була «шокова девальвація» та фіксований курс, то у 2025–2026 рр. на перший план виходить проблема курсової волатильності. Для фінансового обліку це означає необхідність посилення внутрішнього контролю за датами балансу. Зокрема, у дослідженні встановлено, що використання середньозваженого курсу для оцінки валютних пасивів в умовах воєнного стану може призводити до викривлень, тому для забезпечення достовірності звітності пріоритетним залишається використання курсу «spot» на дату балансу згідно з вимогами НП(С)БО 21 [7].

Слід також зазначити, що НП(С)БО 21 не передбачає можливості капіталізації курсових різниць за пасивами, тобто їх включення до вартості активів. Усі курсові різниці за монетарними статтями визнаються виключно у складі фінансових результатів поточного періоду, що може призводити до суттєвої волатильності показників прибутку або збитку підприємства залежно від динаміки валютного курсу.

Воєнний стан породив низку специфічних ситуацій, які не мають прямого регулювання у стандартах бухгалтерського обліку і потребують застосування професійного судження бухгалтера. Ці ситуації стосуються як порядку визнання курсових різниць, так і розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності.

Однією з ключових проблем стала неможливість виконання валютних зобов'язань через запроваджені НБУ обмеження. Зокрема, підприємства, які мали зобов'язання з погашення валютних кредитів або оплати товарів нерезидентам, в окремих випадках були позбавлені можливості здійснити відповідні платежі через мораторії або обмеження на валютні перекази.

Зобов'язання залишається монетарною статтею незалежно від того, чи може підприємство фактично його погасити у звітному періоді. Тимчасова неможливість здійснення платежу не змінює природи зобов'язання: воно все одно підлягає перерахунку на дату балансу, а курсові різниці визнаються

у звичайному порядку.

Окремої уваги заслуговує ситуація з підприємствами, які розташовані на тимчасово окупованих територіях або зазнали знищення майна внаслідок бойових дій. У таких випадках підприємства нерідко втрачали первинні документи, що підтверджують валютні зобов'язання, або взагалі припиняли діяльність. Для цих випадків Мінфін України надавав роз'яснення щодо можливості відновлення облікових даних та застосування спрощених підходів до складання звітності [3].

Ще одним специфічним аспектом є облік курсових різниць за зобов'язаннями, щодо яких кредитором оголошено форс-мажор або надано відстрочення у зв'язку з воєнними діями. Торгово-промислова палата України масово видавала сертифікати форс-мажорних обставин, які підтверджували неможливість виконання договірних зобов'язань через воєнні дії. Проте наявність такого сертифіката не звільняє підприємство від обов'язку відображати зобов'язання у балансі та здійснювати його перерахунок [2].

Слід також окремо розглянути питання розкриття інформації про валютні ризики у примітках до фінансової звітності. В умовах воєнного стану вимоги до розкриття суттєво зросли: підприємства зобов'язані розкривати інформацію про суми валютних зобов'язань у розрізі валют, строків погашення та чутливість фінансових результатів до зміни курсу.

Зокрема, для підприємств, що складають звітність за МСФЗ, доцільним є розкриття аналізу чутливості валютного ризику – розрахунок впливу зміни офіційного курсу НБУ на 10% на величину курсових різниць та фінансовий результат. Для підприємств, що застосовують НП(С)БО, така деталізація не є обов'язковою, проте рекомендується як інструмент управління валютним ризиком та інформування інвесторів і кредиторів про реальний рівень валютної експозиції підприємства [7, 23].

Важливим питанням є також облік курсових різниць у контексті безперервності діяльності. Якщо підприємство має обґрунтовані сумніви щодо можливості продовження діяльності у зв'язку з воєнними обставинами, це може впливати на підходи до оцінки зобов'язань та розкриття інформації про ризики у примітках до фінансової звітності [1].

Специфіка визначення курсових різниць у 2022–2025 роках пов'язана також із тим, що офіційний курс НБУ в окремі періоди суттєво відрізнявся від міжбанківського та готівкового курсів. Це породжувало дискусії серед практикуючих бухгалтерів щодо того, який курс є більш репрезентативним для відображення реального економічного змісту операцій. Однак НП(С)БО 21 чітко визначає: для цілей бухгалтерського обліку застосовується виключно офіційний курс НБУ, а не ринковий чи комерційний [7].

Аналіз практики обліку курсових різниць за валютними пасивами в умовах воєнного стану дозволяє виявити низку системних проблем, вирішення яких є необхідною умовою підвищення якості фінансової звітності українських підприємств.

Першою і найбільш очевидною проблемою є невідповідність між офіційним курсом НБУ та реальною економічною вартістю валютних зобов'язань. В умовах, коли офіційний курс тривалий час утримувався на фіксованому рівні, підприємства не відображали реального розміру своїх валютних зобов'язань у гривневому еквіваленті. Це призводило до викривлення балансових показників і ускладнювало прийняття обґрунтованих фінансових рішень [17].

Другою проблемою є відсутність чітких методичних рекомендацій щодо обліку в нетипових ситуаціях воєнного часу, зокрема, при обліку «заморожених» зобов'язань, втраті первинних документів або частковому знищенні облікових баз даних. Чинні стандарти не містять спеціальних норм для обліку в умовах збройного конфлікту, що змушує бухгалтерів покладатися виключно на власне професійне судження.

Третя проблема пов'язана з інформаційним навантаженням на бухгалтерські служби. Постійні зміни нормативних актів НБУ, нові обмеження та їх скасування, необхідність відстежувати зміни офіційного курсу та своєчасно здійснювати перерахунок – усе це суттєво збільшило обсяг роботи бухгалтерів і підвищило ризик помилок у звітності [18].

Що стосується напрямів вдосконалення, доцільним вбачається насамперед розробка Міністерством фінансів України спеціальних методичних рекомендацій щодо бухгалтерського обліку в умовах збройного конфлікту. Такі рекомендації мали б охопити порядок обліку при втраті документів, підходи до оцінки зобов'язань при обмеженому доступі до валютного ринку, а також вимоги до розкриття інформації про воєнні ризики у фінансовій звітності.

Перспективним напрямом є також поступове зближення НП(С)БО 21 з вимогами МСБО 21, що сприятиме підвищенню прозорості та порівнянності фінансової звітності українських підприємств на міжнародному рівні, що є особливо актуальним в контексті євроінтеграційних прагнень України та необхідності залучення іноземних інвестицій для відновлення економіки [7].

Для наочного розуміння того, у чому саме полягають відмінності між двома стандартами та яке

практичне значення вони мають для підприємств, наведено порівняльний аналіз (табл. 4).

Таблиця 4

Порівняльний аналіз НП(С)БО 21 та МСБО 21 в контексті обліку валютних пасивів

Критерій	НП(С)БО 21	МСБО 21	Практичне значення
Курс для перерахунку	Виключно офіційний курс НБУ на дату балансу.	Курс «spot» на дату балансу; допускається середньозважений курс за період як наближення.	В умовах воєнного стану НП(С)БО 21 є жорсткішим – виключає будь-які альтернативи офіційному курсу НБУ.
Визнання курсових різниць	У складі доходів або витрат поточного періоду.	У складі прибутку або збитку; окремі різниці за монетарними статтями можуть визнаватися в іншому сукупному доході.	НП(С)БО 21 не передбачає визнання курсових різниць в іншому сукупному доході – всі різниці впливають на фінансовий результат.
Капіталізація курсових різниць	Не передбачена.	МСБО 23 допускає капіталізацію курсових різниць як частини витрат на позики при кваліфікаційних активах.	Українські підприємства не можуть капіталізувати курсові різниці, що збільшує волатильність фінансових результатів.
Функціональна валюта	Поняття відсутнє; звітність ведеться у гривні.	Підприємство визначає функціональну валюту на основі економічного середовища діяльності.	Для українських підприємств з переважно валютними операціями МСБО 21 дозволяє гнучкіший підхід.
Розкриття інформації	Мінімальні вимоги до розкриття валютних ризиків.	Детальні вимоги до розкриття: аналіз чутливості, концентрація валютного ризику, управління ризиками.	Підприємства за МСФЗ надають інвесторам значно більше інформації про валютну експозицію.
Спеціальні норми для кризових умов	Відсутні.	Відсутні, але загальні принципи суттєвості та обачності дають більше гнучкості.	Обидва стандарти не містять норм для умов збройного конфлікту – проблема актуальна для обох систем.

Джерело: сформовано авторами на основі [7, 23]

Висновки. Проведене дослідження дозволило комплексно проаналізувати трансформацію системи фінансового обліку валютних операцій в умовах тривалого воєнного стану та динамічних змін регуляторного середовища. За результатами наукового пошуку сформульовано такі висновки.

Встановлено, що нормативно-правове середовище обліку валютних операцій в умовах воєнного стану характеризується підвищеною динамічністю. Перехід НБУ від фіксованого курсу через разову девальвацію у липні 2022 року до режиму керованої гнучкості з жовтня 2023 року суттєво ускладнив практику застосування НП(С)БО 21 та вимагає від підприємств розробки динамічної облікової політики, здатної оперативно реагувати на зміни валютного регулювання. Обґрунтовано, що для забезпечення достовірності фінансової звітності принципово важливим є чітке розмежування валютних пасивів на монетарні та немонетарні статті. Особливої уваги потребує кваліфікація іноземного фінансування: лише поворотна допомога та кредити від нерезидентів є монетарними пасивами і підлягають перерахунку на дату балансу, тоді як безповоротна гуманітарна допомога та цільове фінансування відображаються у складі доходів майбутніх періодів.

Показано, що порядок визнання курсових різниць за монетарними пасивами визначається НП(С)БО 21 і передбачає їх відображення у складі фінансових результатів поточного періоду. У 2026 році особливої актуальності набуває роздільний облік операційних курсових різниць за розрахунками з постачальниками та фінансових курсових різниць за кредитами нерезидентів, що дозволяє глибше оцінити якість чистого прибутку підприємства.

Виявлено, що облік валютних пасивів в умовах воєнного стану ускладнюється низкою специфічних ситуацій, які не мають прямого нормативного врегулювання: заморожені зобов'язання, форс-мажорні обставини, втрата первинних документів на окупованих територіях. В умовах відсутності спеціальних методичних рекомендацій для умов збройного конфлікту професійне судження бухгалтера має базуватися на принципах безперервності діяльності та обачності. Обґрунтовано практичні рекомендації щодо вдосконалення обліку: розробка Міністерством фінансів України спеціальних методичних рекомендацій для обліку в умовах збройного конфлікту; поступове зближення НП(С)БО 21 з вимогами МСБО 21 в контексті євроінтеграції України; цифровізація облікових процесів облікових процесів та автоматизація розрахунків курсових різниць як необхідні умови забезпечення прозорості фінансової звітності.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці конкретних методичних рекомендацій

щодо відновлення облікових даних при втраті первинної документації на деокупованих територіях та аналізі міжнародного досвіду країн, що пройшли етап повоєнного відновлення валютного ринку.

Література

1. Кондратюк В., Гарбінська-Руденко А. Особливості валютного регулювання в умовах воєнного стану. Перспективи міжнародно-правової співпраці з податкових питань в Україні. 2023. С. 136. URL: https://www.dpu.edu.ua/images/2023/Photo_dlya_novyn_2023/Kafedra%20publichnogo%20prava/Zbirnik_FIn_bezpeka_2023.pdf#page=136
2. Деркач Ю. Б. Використання інструментів валютного регулювання в умовах воєнного стану. Трансформаційна економіка. 2023. № 3 (03). С. 21-25. URL: <https://www.transformations.in.ua/index.php/journal/article/download/27/28>
3. Марушевська А. Ю., Черниш О. В. Особливості та обмеження щодо здійснення валютних операцій в умовах воєнного стану. Економіка, фінанси, облік і право в умовах глобалізації. 2023. С. 10-12. URL: <https://tinyurl.com/2kkxj7j6>
4. Kuzub M. Features of Accounting, Taxation, and Filing Reporting During Martial Law. Review of Economics and Finance. 2022. Vol. 20. P. 1026-1033. URL: https://refpress.org/wp-content/uploads/2023/03/Paper-4_REF.pdf
5. Панасюк В. М., Проказюк Т. В. Трансформація обліку та оподаткування експортних операцій в умовах воєнного стану. Економічна парадигма. 2026. № 1.1 (105). С. 216-222. URL: <https://humanitarian.com.ua/index.php/economics/article/download/1837/1866>
6. Костильов І. О. Фінансовий контроль в умовах воєнного стану: особливості та обмеження. Економіка майбутнього: нові виклики та шляхи розвитку для молодих науковців. Одеса, 2025. № 53. С. 119. URL: <https://osau.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/Zbirnyk-forumu-15.04.2025.pdf#page=53>
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00> (дата звернення: 07.04.2026).
8. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління Національного банку України від 24.02.2022 р. № 18. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18 (дата звернення: 07.04.2026).
9. Про встановлення винятків та (або) особливостей запровадження граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і внесення змін до деяких нормативно-правових актів: Постанова Правління Національного банку України від 14.04.2019 р. № 67 (зі змінами та доповненнями). URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_14052019_67 (дата звернення: 07.04.2026).
10. Деякі питання здійснення розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів: Постанова Правління Національного банку України від 09.07.2024 р. № 113. URL: https://bank.gov.ua/legislation/Resolution_113_09-07-2024 (дата звернення: 07.04.2026).
11. Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18: Постанова Правління Національного банку України від 03.05.2024 р. № 56. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_03052024_56 (дата звернення: 07.04.2026).
12. Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 : Постанова Правління Національного банку України від 09.05.2025 р. № 53. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_09052025_53 (дата звернення: 07.04.2026).
13. Алексєєнко І. Г., Марченко О. В. Обмеження валютних операцій та забезпечення стабільності ЗЕД в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 11. С. 718-721. URL: https://lsey.org.ua/11_2024/172.pdf
14. Chik M. Y., Boyko R. V. Features of taxation and banking transactions regulation in foreign economic activities under martial law. Economic Bulletin of the National Mining University scientific journal. 2024. Vol. 87, No. 87. P. 81-88. URL: https://ev.nmu.org.ua/index.php/en/archive/16-caten?arh_article=1612
15. Холодна Ю. Є. Валютне регулювання в Україні: сучасні тенденції та перспективи. Економіка та суспільство. 2024. № 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-130>
16. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> (дата звернення: 07.04.2026).
17. Помулева В. М., Полякова А. О. Валютні обмеження в умовах воєнного стану. 2023. С. 337. URL: http://repositcsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18748/1/K_Gubar.pdf#page=337
18. Матвійчук Н. Грошово-кредитна політика України: виклики та загрози в умовах воєнного стану. 2025. С. 385. URL: <https://visnyk.nuwm.edu.ua/index.php/econ/article/view/1535/1554>
19. Питання переліку послуг, робіт, прав інтелектуальної власності, за імпорт яких дозволено здійснювати перекази валюти: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 р. № 153. URL:

<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-pitannya-pereliku-poslug-robot-prav-intelektualnoyi-vlasnosti-za-import-yakih-dozvoleno-zdiysnyuvati-perekazi-valyuti-153> (дата звернення: 07.04.2026).

20. Фатенок-Ткачук А. О., Мельник Д., Асютін А. Методичні аспекти процесу формування звіту про контрольовані операції. Економічний аналіз. 2024. Вип. 34, № 2. С. 175-182. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.175>

21. Antoniuk O. R., Dermanska M. O. Osoblyvosti valiutnoho rehuliuвання pid chas dii voiennoho stanu v Ukraini: vplyv na polozhennia kontroliu. Bulletin National University of Water and Environmental Engineering. 2022. Vol. 4, No. 100. P. 3-14. URL: <https://visnyk.nuwm.edu.ua/index.php/econ/article/download/1178/1195>

22. Фатенок-Ткачук А. О., Вакуліна А., Януш Р. Облікові процедури в розрахунках з іноземними інвесторами. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 12. С. 162-167. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.12.162>

23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» (IAS 21): офіційний переклад. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022 (дата звернення: 07.04.2026).

References

1. Kondratiuk V., Harbinska-Rudenko A. (2023) Osoblyvosti valiutnoho rehuliuвання v umovakh voiennoho stanu [Features of currency regulation under martial law]. *Perspektyvy mizhnarodno-pravovoi spivpratsi z podatkovykh pytan v Ukraini*. p. 136. Available at: https://www.dpu.edu.ua/images/2023/Photo_dlya_novyn_2023/Kafedra%20publichnogo%20prava/Zbirnik_FIn_bezpeka_2023.pdf#page=136 (accessed April 07, 2026).

2. Derkach Yu. B. (2023) Vykorystannia instrumentiv valiutnoho rehuliuвання v umovakh voiennoho stanu [The use of currency regulation instruments under martial law]. *Transformatsiina ekonomika*, No. 3 (03). pp. 21-25. Available at: <https://www.transformations.in.ua/index.php/journal/article/download/27/28> (accessed April 07, 2026).

3. Marushevska A. Yu., Chernysh O. V. (2023) Osoblyvosti ta obmezhenia shchodo zdiisnennia valiutnykh operatsii v umovakh voiennoho stanu [Features and restrictions on foreign exchange transactions under martial law]. *Ekonomika, finansy, oblik i pravo v umovakh hlobalizatsii*. pp. 10-12. Available at: <https://tinyurl.com/2kkxj7j6> (accessed April 07, 2026).

4. Kuzub M. (2022) Features of accounting, taxation, and filing reporting during martial law. *Review of Economics and Finance*, vol. 20. pp. 1026-1033. Available at: https://refpress.org/wp-content/uploads/2023/03/Paper-4_REF.pdf (accessed April 07, 2026).

5. Panasiuk V. M., Prokaziuk T. V. (2026) Transformatsiia obliku ta opodatkovannia eksportnykh operatsii v umovakh voiennoho stanu [Transformation of accounting and taxation of export operations under martial law]. *Ekonomichna paradyhma*, No. 1.1 (105). pp. 216-222. Available at: <https://humanitarian.com.ua/index.php/economics/article/download/1837/1866> (accessed April 07, 2026).

6. Kostylov I. O. (2025) Finansovyi kontrol v umovakh voiennoho stanu: osoblyvosti ta obmezhenia [Financial control under martial law: features and limitations]. *Ekonomika maibutnoho: novi vyklyky ta shliakhy rozvytku dlia molodykh naukovtsiv*. Odesa, No. 53. p. 119. Available at: <https://osau.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/Zbirnyk-forumu-15.04.2025.pdf#page=53> (accessed April 07, 2026).

7. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 21 «Vplyv zmin valiutnykh kursiv» [Accounting standard (regulation) 21 «Effects of changes in foreign exchange rates»]: zatverdzheno nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 10.08.2000 r., No. 193 (zi zminamy ta dopovnenniamy). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00> (accessed April 07, 2026).

8. Pro robotu bankivskoi systemy v period zaprovadzhennia voiennoho stanu [On the operation of the banking system during the period of martial law]: Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 24.02.2022 r., No. 18. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18 (accessed April 07, 2026).

9. Pro vstanovlennia vyniatkiv ta (abo) osoblyvostei zaprovadzhennia hranychnykh strokiv rozrakhunkiv za operatsiiamy z eksportu ta importu tovariv [On establishing exceptions and/or specific features of introducing the maximum settlement periods for export and import transactions]: Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 14.05.2019 r., No. 67 (zi zminamy ta dopovnenniamy). Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_14052019_67 (accessed April 07, 2026).

10. Deiaki pytannia zdiisnennia rozrakhunkiv za operatsiiamy z eksportu ta importu tovariv [Certain issues of settlements for export and import transactions]: Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 09.07.2024 r., No. 113. Available at: https://bank.gov.ua/legislation/Resolution_113_09-07-2024 (accessed April 07, 2026).

11. Pro vnesennia zmin do postanovy Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 24 liutoho 2022

roku № 18 [On amendments to the Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated February 24, 2022, No. 18]: Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 03.05.2024 r., No. 56. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_03052024_56 (accessed April 07, 2026).

12. Pro vnesennia zmin do postanovy Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 24 liutoho 2022 roku № 18 [On amendments to the Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated February 24, 2022, No. 18]: Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 09.05.2025 r., No. 53. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_09052025_53 (accessed April 07, 2026).

13. Aliksieienko I. H., Marchenko O. V. (2024) Obmezhenia valiutnykh operatsii ta zabezpechennia stabilnosti zed v umovakh voiennoho stanu [Restrictions on foreign exchange transactions and ensuring the stability of foreign economic activity under martial law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, No. 11. pp. 718-721. Available at: https://lsej.org.ua/11_2024/172.pdf (accessed April 07, 2026).

14. Chik M. Y., Boyko R. V. (2024) Features of taxation and banking transactions regulation in foreign economic activities under martial law. *Economic Bulletin of the National Mining University scientific journal*, vol. 87, No. 87. pp. 81-88. Available at: https://ev.nmu.org.ua/index.php/en/archive/16-caten?arh_article=1612 (accessed April 07, 2026).

15. Kholodna Yu. Ye. (2024) Valiutne rehulivannia v Ukraini: suchasni tendentsii ta perspektyvy [Currency regulation in Ukraine: current trends and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo*, No. 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-130> (accessed April 07, 2026).

16. Pro valiutu i valiutni operatsii [On currency and currency operations]: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r., No. 2473-VIII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> (accessed April 07, 2026).

17. Pomulieva V. M., Poliakova A. O. (2023) Valiutni obmezhenia v umovakh voiennoho stanu [Currency restrictions under martial law]. p. 337. Available at: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18748/1/K_Gubar.pdf#page=337 (accessed April 07, 2026).

18. Matviichuk N. (2025) Hroshovo-kredytna polityka ukrainy: vyklyky ta zahrozy v umovakh voiennoho stanu [Monetary policy of Ukraine: challenges and threats under martial law]. p. 385. Available at: <https://visnyk.nuwm.edu.ua/index.php/econ/article/view/1535/1554> (accessed April 07, 2026).

19. Pytannia pereliku posluh, robit, prav intelektualnoi vlasnosti, za import yakyykh dozvoleno zdiisniuvaty perekazy valiuty [Issues of the list of services, works, and intellectual property rights for the import of which currency transfers are permitted]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24.02.2022 r., No. 153. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-pitannya-pereliku-poslug-robit-prav-intelektualnoyi-vlasnosti-za-import-yakih-dozvoleno-zdiysnyuvati-perekazi-valyuti-153> (accessed April 07, 2026).

20. Fatenok-Tkachuk A. O., Melnyk D., Asiutin A. (2024) Metodychni aspekty protsesu formuvannia zvituv pro kontrolovani operatsii [Methodological aspects of the process of preparing the report on controlled transactions]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 34, No. 2. pp. 175-182. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.175> (accessed April 07, 2026).

21. Antoniuk O. R., Dermanska M. O. (2022) Osoblyvosti valiutnoho rehulivannia pid chas dii voiennoho stanu v Ukraini: vplyv na polozhennia kontroliu [Features of currency regulation during martial law in Ukraine: impact on control provisions]. *Bulletin National University of Water and Environmental Engineering*, vol. 4, No. 100. pp. 3-14. Available at: <https://visnyk.nuwm.edu.ua/index.php/econ/article/download/1178/1195> (accessed April 07, 2026).

22. Fatenok-Tkachuk A. O., Vakulina A., Yanush R. (2024) Oblikovi protsedury v rozrakhunkakh z inozemnymy investoramy [Accounting procedures in settlements with foreign investors]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, No. 12. pp. 162-167. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.12.162> (accessed April 07, 2026).

23. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 21 «Vplyv zmin valiutnykh kursiv» (IAS 21) [International accounting standard 21 «The effects of changes in foreign exchange rates» (IAS 21)]: ofitsiynyi pereklad. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022 (accessed April 07, 2026).

Отримано: 08.04.2026

Прийнято до публікації: 10.05.2026

Опубліковано: 15.05.2026